

**v
i
j
e
s
t
i**

**DRUŠTVA
BIBLIOTEKARA
ISTRE**

**db
i**

PULA

Godina IX
broj 11/lipanj 1990.

VIJESTI, glasilo
Društva bibliotekara Istre

Godina IX; broj 11/lipanj 1990.

Nakladnik: DBI Pula, Gupčeva 2
tel. 052 23-888

Uredništvo:

Bruno Dobrić (glavni i odgovorni urednik), Boris Biletić, Vladimir Bilić, Dajna Nežić i Marija Peneter-Lorencin

Izdavački savjet:

Nevia Glavičić, Nela Načinović, Nevenka Defrančeski, Boro Stipanović, Tijana Domazet-Barbić, Damjana Frančić, Branimir Crljenko, Ratko Lukšić, Milena Percan, Lina Pliško, Emilija Dodoja, Mladenka Hammer, Loredana Petković

Tehnički urednik:
Vladimir Bilić

Prijepis:
Boris Zenzerović

Ovitak oblikovao:
Neven Šperanda

Lektor i korektor:
Dajna Nežić i
Boris Biletić

Naklada: 150 primjeraka

Uredništvo ne odgovara za stručna mišljenja i podatke u pojedinim priložima; rukopise ne vraćamo

"Vijesti" izlaze dvaput godišnje

K A Z A L O

O b l j e t n i c e :

Branimir Crljenko - SVJETIONIK I BEDEM
BUZEŠTINE 1

T e m a b r o j a : BAZE PODATAKA

Tijana Barbić-Domazet - ODABIR I EVALUACIJA BAZA PODATAKA .. 7

S p o m e n i č k e b i b l i o t e k e u I s t r i :

Tea Grujić i Bruno Dobrić - SPOMENIČKA BIBLIOTEKA U ZAVIČAJNOM MUZEJU U POREČU 13

Š k o l a k e k n j i ž n i c e :

Lina Pliško - KNJIŽNICA OSNOVNE ŠKOLE "MOŠA PIJADE" U PULI 15

V i j e s t i :

Boro Stipanović - U PULI I LABINU ODRŽANA SREDIŠNJA PROSLAVA "MJESEC KNJIGE SR HRVATSKE" 1989. GODINE 17

Zvane Črnja - KNJIGA DANAS

(Poruka pjesnika Zvana Črnje povodom "Mjeseca knjige Hrvatske '89.")..... 17

Nela Načinović - MJESEC KNJIGE '89 U OPĆINSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI U PULI 20

Branimir Crljenko - DOSTOJEVSKI - NEPOČUDAN I Uz 40. obljetnicu Društva bibliotekara Rijeke 21

Boro Stipanović - ODRŽAN SASTANAK DIREKTORA NAUČNIH I SVEUČILIŠNIH BIBLIOTEKA U SRH 22

K r a t k e v i j e s t i

P r i l o g :

ETIČKI KODEKS

Hrvatskog bibliotekarskog društva
(Prijedlog teksta)

O b l j e t n i c e

SVJETIONIK I BEDEM BUZEŠTINE

(Uz stotu obljetnicu "Hrvatske čitaonice" u Buzetu)

Srpnja ove godine navršit će se stotinu godina otkako je otvorena "Hrvatska čitaonica" u Buzetu. Ovaj visoki jubilej, koji će biti dostojno obilježen, prilika je da se prisjetimo djelatnosti i uloge buzetske čitaonice u doba narodnog preporoda u obrani jezičnog i kulturnog identiteta Hrvata Buzeta i Buzeštine.

Prosvjetne i narodnosne prilike

Buzeština je pred stotinu godina bila kraj pretežno naseljen Hrvatima, u siromaštvu i svemu onome što prati opću neimaštinu i zaostalost. Prema službenoj statistici iz godine 1890. tadašnja buzetska općina sastojala se od 21 porezne općine s ukupno 14.738 stanovnika, među kojima je 12.185 Hrvata, 1081 Slovenac i 752 Talijana. U godini osnivanja buzetske čitaonice, među Hrvatima buzetskog kraja udio nepismenih je 92,58%, a na čitavom području općine samo je jedna hrvatska osnovna škola, u Sovinjaku. Sve ostale škole su talijanske, a među njima i one namijenjene odnarođivanju hrvatske djece, otvorene u kompaktnim hrvatskim naseljima kao što su, primjerice, Vrh ili kasnije Hum i Zrenj.

Općinska uprava dugo je u rukama talijanske manjine koja drži sve gospodarske konce i ne bira sredstva da sačuva položaj. Prije nego je 1887. g. izabran prvi hrvatski načelnik buzetske općine, izborna komisija i vladin komesar izmišljali su na izborima u Buzetu postupke odgadanja glasanja ne bi li se narod iz okolice razišao i ne glasao. Okupljeni svijet je sedam dana i sedam noći čekao pod Buzetom, žene su iz okolnih sela donosile hranu, kuhalo se jelo i čekalo pod zidinama Buzeta. Obespravljeni nisu popuštali i iznijeli su svoju prvu

veliku izbornu pobjedu. Na čelo bužetske općine dolazi Frane Flego, a od 1894. dr. Mate Trinajstić, pa položaj slavenske većine postaje podnošljivijim.

Svijest da se slobode i prava ostvaruju borbom, da se političari osporavanja moguće suprostaviti samo organizirano, da pisana riječ u tome može bitno pomoći, urodila je potrebom da se i u Buzetu osnuje čitaoničko društvo kao pravo poprište tih pravednih nastojanja ponižavanih. Tako je nastala Hrvatska čitaonica u Buzetu.

Nepoželjni "muževi zaslužni po narod"

Bužetska čitaonica počela je radom već 1888. g. ali je njeno otvaranje obavljeno tek 6. srpnja 1890. Do službenog otvaranja moglo je doći istom kada su od Namjesništva u Trstu, nakon duga čekanja, stigla potvrđena Pravila čitaonice. Iz njih je, naime, uklonjena za režim neprihvatljiva odredba prema kojoj počasnim članovima društva mogu postati "muževi zaslužni po narod".

Na svečanosti otvaranja, kojoj je u trobojnicama okićenom Buzetu prisustvovalo mnoštvo naroda, bili su uz ostale uglednike nazočni urednik "Naše sloge" Matko Mandić i istaknuti slovenski rodoljub Fran Žitka.

U nadahnutim govorima na osnivačkoj skupštini, koja je počela "Lijepom našom", mnogo se govorilo o teškom gospodarskom položaju istarskih seljaka, o potrebi prosvjete i prosvjećivanja, o otvaranju hrvatskih škola, o neravnopravnom položaju hrvatskog jezika, širenju knjige i pismenosti, kao i o putovima za ostvarenje prava potlačenih. Osobit naglasak pridat je potrebi očuvanja materinskog jezika.

Osnivačku su skupštinu svojim brzojavnim čestitakama pozdravili Slavjanska čitaonica iz Trsta, "Slavjanska puljska čitaonica", Narodna čitaonica iz Sežane i Hrvatska čitaonica iz Vrbnika na Krku. Kada je pročitana pismena čestitka Vjekoslava Spinčića, istaknutog narodnjaka i zastupnika u porečkom Istarskom saboru, prostorom se prolomio frenetičan pljesak popraćen uzvicima odobravanja.

Svečanost otvaranja nastavljena je poslije osnivačke skupštine zajedničkom večerom, pjesmom, plesom i narodnim veseljem koje je trajalo do duboko u noć. Zajednička je večera bila prilika za brojne zdravice s mislima i prijedlozima za plodan budući rad čitaonice. Pjevački zbor izvodio je pučke i rodoljubne pjesme, među kojima i one Matka Brajše Rašana - tadašnju istarsku himnu "Predobri Bože" i istarsku koračnicu "Istrane dragi".

Za prvog predsjednika "Hrvatske čitaonice" Buzet bio je izabran dr. Mate Trinajstić, brat dr. Dinka Trinajstića, također istaknutog narodnog borca, tada odvjetnika u Pazinu. Među istaknutim članovima je Matko Brajša Rašan, općinski tajnik buzetske općine od 1888. g., poznati skladatelj, autor istarske himne "Krasna zemljo" i muzikograf istarskog pučkog glazbenog stvaralaštva.

Ognjište kulture, prosvjete, napretka

Čitaonica u Buzetu okupila je značajne intelektualne i narodnjačke snage mjesta i okolice te uspješno djelovala dugi niz godina. U nju su stizale sve istaknutije južnoslavenske novine i časopisi onog vremena. Uz "Našu slogu" nalazili su se tu i zagrebački "Obzor", tršćanska "Edinost" i ljubljanski "Slovenski narod". Raspolagala je i pozamašnom zbirkom knjiga. Značajna briga poklanjana je periodici i drugim publikacijama upotrebljivim u gospodarskom prosvjećivanju ljudi.

Predavanja se održavaju svakog mjeseca. Na njima se govori o filokseri, peronospori, uzgoju svilene bube, gnojidbi, bolestima stoke - o temama gospodarskog prosvjećivanja važnima za napredak sela. Održavaju se tečajevi opismenjavanja nepismenih, a priredbe s recitacijama, igrokazima, glazbom i pjesmom uobičajen su i vrlo popularan oblik okupljanja čitaoničara.

Radi toga čitaonica osniva svoj pjevački zbor, tamburaški orkestar i diletantsku dramsku družinu. Ne izostaje ni briga za druge dijelove Bužeštine. Predavanja i priredbe održavaju se po selima u koja se organiziraju izleti i gostovanja.

15. lipnja 1891. g. organiziran je izlet u Vrh gdje predsjednik društva Mate Trinajstić održava predavanje o filokseri. Čak se godišnja skupština buzetske čitaonice za godinu 1894. ne održava u Buzetu nego u Svetom Martinu, što je iskorišteno kao prilika za dogovor o demokratizaciji odnosa, za raskidanje sa shvaćanjima da su knjiga i pisana riječ namijenjeni isključivo obrazovanoj eliti. Na godišnjoj skupštini raspravljalo se o "nekim bitstvenim promjenah pravila e da se uzmogne pomoći i vanjskim članom da čitaju danomice novine."

21. studenog 1897. g. održana je u Svetom Ivanu priredba s raznolikim programom - izvedena je popularna "šalohigra" - "Tko će biti hajduk", a nastupili su i pjevački zbor i tamburaški orkestar čitaonice. Uključujući se u obilježavanje 50. obljetnice vladanja Franje Josipa I., Hrvatska je čitaonica održala u Buzetu 1898. koncert tamburaša i guslara, kojim je kasnije gostovala u nekoliko mjesta okolice. Priredbu s bogatim kulturnim programom i zabavom čitaonica je priredila 1899. g. u Štrpedu.

Značajan gospodarski napredak, važan za izgradnju samosvijesti i političku nezavisnost siromašnih, postignut je otvaranjem buzetske posujilnice 1898. g. Dobivanjem domaćeg "društva za zajmove i štednju" buzetski je seljak postao neovisniji o talijanskom novčanom kapitalu, pa je znatno smanjena mogućnost da se njime politički manipulira.

Velik uspjeh narodnjaka i Hrvatske čitaonice u Buzetu bila je akcija izgradnje Narodnog doma u koji su potom smješteni čitaonica i sva ostala društva i ustanove. Na svečanom otvorenju Narodnog doma 1907. godine priredeno je u Buzetu veliko slavlje koje je okupilo nekoliko tisuća ljudi iz čitava kraja i brojne ugledne ličnosti. Zboru je prisustvovao i na njemu svoj čuveni govor održao Vjekoslav Spinčić. U Domu je bilo sjedište i "Hrvatskog sokola" čija je poznata "Sokolska glazba" nastupala diljem Istre, a u lipnju 1911. g. koncertirala je u puljskom Narodnom domu i ulicama najveće austrougarske ratne luke.

Hrvatsko-slovenska i južnoslavenska uzajamnost

Osnivanje i djelovanje "Hrvatske čitaonice" Buzet nije malen događaj. Riječ je o čitaonici koja je svojim aktivnostima bitno doprinijela kulturnom i prosvjetnom napretku buzetskog kraja, više od četvrt stoljeća duboko prožimala njegov sveukupni društveni život i afirmirala pisanu riječ ne samo kao opće čovjekovo dobro nego i kao moćno oružje u borbi obespravljenih za njihova temeljna ljudska prava i demokratske slobode.

Osim zasluga za očuvanje narodnosnih posebnosti naših ljudi Bužeštine, buzetska je čitaonica u onim teškim vremenima primjer izvanrednih oblika hrvatsko-slovenske kulturne i preporodne suradnje i opće južnoslavenske uzajamnosti. U njoj se uz hrvatske čitaju i slovenske knjige, časopisi i novine. Uz "Našu slogu" i novine iz Zagreba, Rijeke, Sarajeva, čitaju se "Edinost", "Slovenski narod" i druge publikacije iz Celovca, Ljubljane, Gorice... S jednakim štovanjem njeguju se i hrvatska i slovenska pjesma, ples, folklor; obilježavaju značajne obljetnice iz prošlosti obaju naroda. U novozgrađenom Narodnom domu međunacionalna suradnja nastavljena je istim intenzitetom. Narodni dom zapošljava uz Hrvate i Slovence, u njemu se čuje i slovenski jezik, u svečanim prigodama uz hrvatsku vijori se i slovenska zastava. Slovenaca ima i među najistaknutijim aktivistima čitaonice. Štoviše, Slovenac dr. Dolenc višegodišnji je predsjednik Hrvatske čitaonice Buzet.

Hrvatsko-slovenska uzajamnost bila je nazočna u konkretnim akcijama. Uz zajedničku brigu da se namaknu sredstva za izgradnju i hrvatskih i slovenskih škola preko dviju "družbi", potkrijepimo to i primjerom skupljanja pomoći za unesrećenog Antuna Šestana iz Draguča. Draguč, staro glagoljaško središte, u kojem su hrvatski glagoljski natpisi sačuvani do naših dana, a stanovnici uvijek bili kompaktno hrvatski, bio je u preporodno doba nesklon narodnjacima. Dio njegovih stanovnika dao se za malo privilegija potkupiti i pristajati uz protivnike politike ravnopravnosti Hrvata i Slovenaca s pripadnicima drugih naroda u Istri. Štoviše, takvi koji su za sebe tvrdili da

nisu Hrvati nego samo Istrani, znali su organizirati pravu hajku na pojedince koji su se u onim okolnostima usudili izjasniti Hrvatima. "Škvadra" nasilnika fizički je obračunavala sa svima koji su drugačije mislili. Tako su 1895. g. najprije pretukli narodnjaka Antuna Šestana, a potom su mu zapalili kuću, štalu sa sijenom i konobu. U buzetskoj čitaonici i u svim čitaonicama Istre počela je poslije toga akcija prikupljanja pomoći za unesrećenog Šestana. Posebno izdašna bila je pomoć što je prikupljana u slovenskim čitaonicama Kopra, Trsta, Sežane, Gorice, Boljunca, Jelšana. Tako je Šestanu bilo omogućeno da u kratkom vremenu nadoknadi svu materijalnu štetu koju je pretrpio.

Zaključak

Buzetska čitaonica nije bila samo kulturna ustanova, bila je više od toga - program i pokret s duboko humanim zasadama, jer je služila svom narodu, a bile su joj strane svaka isključivost i osporavanje tuđih prava. Kao obrambeni bedem koji je dugo odolijevao nasrtajima odnarodivanja u mraku tadašnjih istarskih političkih, gospodarskih i međunarodnih prilika, buzetska je čitaonica palila ona svjetla koja su s vremenom narastala i postajala svjetionici i putokazi za opće oslobođenje.

Brojni su, dakle, etički, kulturološki i narodnosni razlozi zbog kojih bi trebalo dostojno obilježiti ovaj jubilej.

Branimir Crljenko

Te m a b r o j a : B A Z E P O D A T A K A

ODABIR I EVALUACIJA BAZA PODATAKA

U mnoštvu baza podataka koje su danas dostupne online putem, krajnji korisnik ili posrednik može se s pravom upitati koju/koje odabrati, po kakvim mjerilima i uz kakve troškove.

Dva su glavna činioca koji se moraju uvažiti pri odabiru. To su - karakteristike baze podataka i potrebe korisnika. Kvaliteta baze ovisi o predmetu i širini predmetnog područja koje pokriva, frekvenciji ažuriranja, veličini, njenom rastu, oblicima pretraživanja koje nudi, točnosti i preciznosti podataka koje daje i sl. Jedna od bitnih značajki je i vrijeme, tj. vremenski razmak između primarnog dokumenta, sekundarnog (kakav je npr. indeks) i krajnjeg, datog u samoj bazi. Zašto je taj element bitan nije potrebno naglašavati (a u svjetlu današnje trke s vremenom koje u krajnjem slučaju predstavlja prestiž i - novac). Također je važno obratiti pažnju na praktičnost u indeksiranju i kodiranju koji su korišteni u određenoj bazi (npr. slobodne ključne riječi, kontrolirani tezaursi ili hijerarhijski rječnici). Vrlo je bitna, mada na prvi pogled neuočljiva, i kontrola kvalitete primijenjena u bazi, koja se može očitovati u netočnim podacima koji su dati, npr. pogrešan pristupni broj, netočna informacija, netočan datum i stranica izvora i sl. Korisnika, naravno, naročito zanima lakoća korištenja baze, mogućnosti komandi na prirodnom jeziku, način "ulaska" i "izlaska" iz baze kao i vrsta pretraživanja (da li je izvodiva po autoru, naslovu, ključnim riječima i sl.), brzina mogućnosti prikazivanja i tiskanja. Kako su informacije sadržane u online bazi praktično nevidljive do trenutka pretraživanja na ekranu ili papirnoj kopiji, evaluacija njihove kvalitete teža je nego u slučaju njenih tiskanih ili mikrofilmskih dvojnika.

Od čega krenuti? Poznato je da je većina baza podataka dostupna preko tri glavna prodavača: DIALOG, SDC i BRS. Odabir prodavača, kao prva stepenica u odluci, može ponekad

biti riskantan jer mnogi korisnici, kad odaberu prodavača, dobiju i mnoštvo baza za koje se inače ne bi odlučili. Najvažnije mjerilo je predmet zanimanja interesa. Prodavača je teško odabrati i zato što svaki od njih ima neke specifične, jedinstvene baze koje ne nude drugi, dok, s druge strane, ima i baza koje se preklapaju s bazama drugog prodavača. B.A. Rice navodi sljedeća pitanja koja je neophodno postaviti u takvim slučajevima:

1. Koliko je sustav jednostavan ili složen za upotrebu?
 - a. Koliko je potrebno obuke?
 - b. Da li je poduka brzo i pravovremeno dostupna?
 - c. Da li korisnici mogu pretraživati sami ili to moraju raditi bibliotekari?
2. Koji su uporedivi troškovi za:
 - a) online vrijeme; b) veze; c) štampanje;
 - d) pretplate?
3. Koje restrikcije postoje pri pristupu?
 - a. Mora li se biblioteka pretplatiti na tiskani ekvivalent?
 - b. Može li drugima zaračunati dobivene produkte?" (1)

Vrlo je bitno koristiti se i tuđim iskustvima - objavljuje se dosta preglednih članaka u časopisima koji pokrivaju tu oblast. Mnogi uspoređuju određene baze predmetno preklapanje dviju ili više baza ili pokrivanje iste baze od strane različitih prodavača.

Troškovi koje korisnik ima različiti su od baze do baze, točnije od servisa do servisa, ali postoje neke konstante u troškovnicima velikih prodavača. Da bi se pokrili izdaci vodenja baza, korisniku se naplaćuju čvrste cijene pretplate (koje su neovisne o upotrebi), vrijeme veze i kontakta (connection time), aktualna upotreba kompjutora. Mjesečni minimum, jedinice kompjutorskog informacijskog resursa, disk pohrana, online i offline štampanje, cijene početka (start-up fees) i sl. variraju od prodavača do prodavača. Korisnici osim ovih imaju i troškove opreme, telekomunikacija, kao i cijene pomoći koju pružaju prodavači (obuka, seminari, priručnici).

Cijene ovise o troškovima osoblja koje održava bazu. Različite vrste baza podataka imaju i različite troškove koji obično ovise o vrsti podataka koji se pohranjuju (npr. numeričke baze imaju velike troškove ažuriranja, koje je svakodnevno, akvizicije - ako se npr. radi o financijskim podacima individualnih kompanija, dok nemaju troškove rada na apstraktima jer ih ne koriste; baze punog teksta obično nude integrirani prodavači koji su razvili svoj softver za tu upotrebu, tako da su početni troškovi veoma veliki. Zato u nekim bazama podataka, npr. u LEXIS-u, nema troškova indeksiranja jer se u njima taj posao ne obavlja). (2)

Posebnu pažnju trebalo bi obratiti na kvalitetu podataka i to u smislu prave i pune vrijednosti informacija koje daje. Jer kvaliteta informacija utječe i na kvalitetu rada ljudi koji se bave pronalaženjem informacija i, u krajnjoj točki, na kvalitetu razvoja znanosti i tehnologije.

Kakvu informaciju traži znanost?

Znanstvena informacija je logička informacija dobivena u procesu spoznaje koja adekvatno odražava zakonitost objektivnog svijeta.

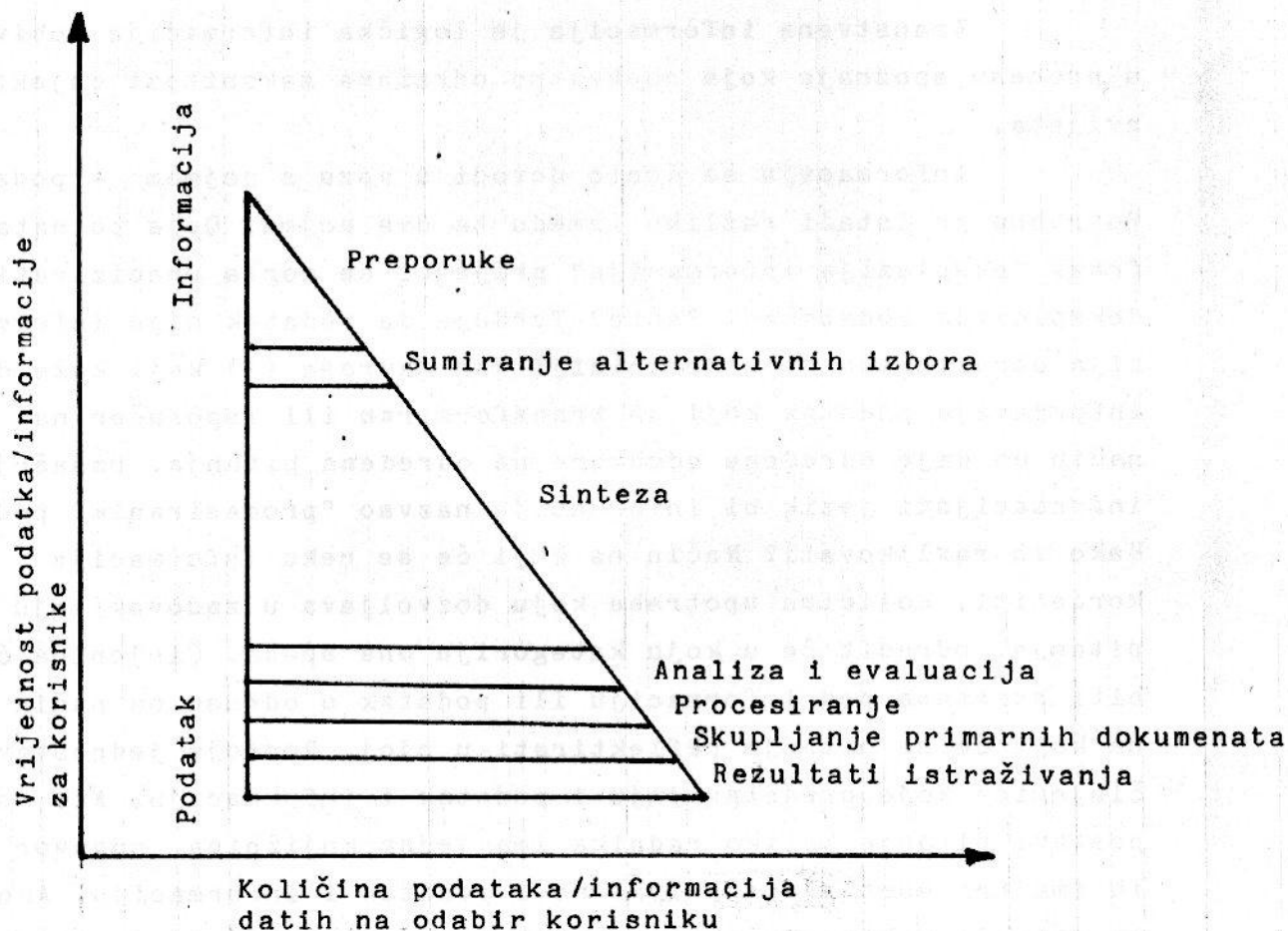
Informacija se često dovodi u vezu s pojmom - podatak. Potrebno je istaći razliku između ta dva pojma. Opće poznata fraza "eksplozija informacija" prije bi se mogla precizirati kao "eksplozija podataka". Zašto? Tvrdnja da podatak nije informacija obrazložena je u definiciji Van Mayrosa (3) koji kaže da je informacija podatak koji je transformiran ili isporučen na način da daje određene odgovore na određena pitanja. Današnji informacijski jezik bi informaciju nazvao "procesiranim" podatkom. Kako ih razlikovati? Način na koji će se neka informacija koristiti, količina upotrebe koju dozvoljava u zadovoljenju pitanja, odredit će u koju kategoriju ona spada. Činjenica će biti svrstana pod informaciju ili podatak u odnosu na način na koji će se pitanje reflektirati u njoj. Postoje jednostavne činjenice koje predstavljaju i podatak i informaciju. Ako se postavi pitanje koliko radnika ima jedna knjižnica, odgovor da ih ima trideset predstavljat će i podatak i informaciju. Ako se na pitanje koliko je postotak VSS kadra odgovori da je deset

radnika te sprema, ova činjenica bit će tek podatak, ali ne i informacija. Ona to može postati tek uz određenu obradu. Izračunavajući postotak iz dobivenog brojčanog podatka, dobit ćemo pravi odgovor na pitanje - informaciju.

Ako se na taj način analiziraju pojave oko nas, shvatit ćemo s koliko nepotpunih informacija raspolažemo. Porast količine podataka ne vodi neminovno porastu količine informacija, čak je suprotno. A zahtjevi za pravim informacijama sve su izraženiji.

Jedno kvalitetno online pretraživanje trebalo bi korisnika opskrbiti pravom i pravovremenom informacijom koju bi on mogao dalje uklopiti u proces na kojem radi i tako dovesti do njegovog rješenja. Obično je rezultat do kojeg se dođe u pretraživanju tek prva stepenica u dobivanju prave informacije.

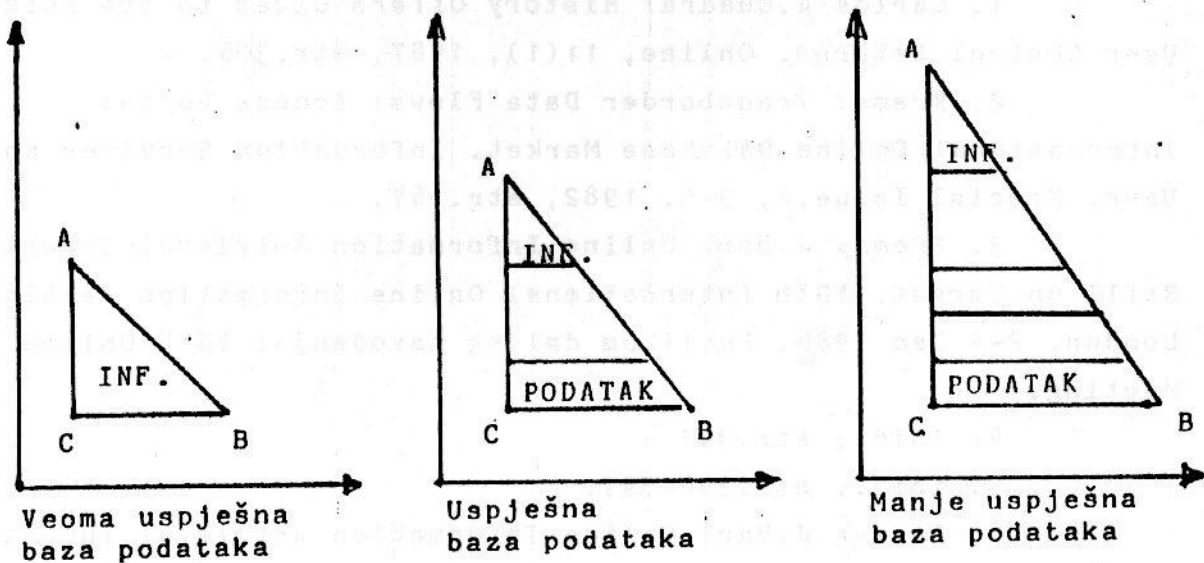
Postoji zanimljiv dijagram koji pokazuje koliki put je potrebno napraviti od grubog podatka do čiste informacije:

Sl. 1 Put od podataka do informacij

Tako se prema vrijednosti podataka/informacija koje sadrži jedna baza podataka može odrediti i njena istinska kvaliteta. Naime, danas je sve više krajnjih korisnika koje ne zanimaju samo grubi podaci. Neke analize pokazale su da postoje dvije osnovne skupine korisnika. Prva skupina zadovoljna je sirovim podacima (nepreradenim u informacije). Tu manju grupu čine studenti, lektori, istraživači kojima je bibliografija potrebna da napišu naučni rad ili oni koji žele samo locirati određeni dokument koji je napisao određeni autor. Drugu skupinu čine korisnici koje zanimaju podaci na višoj razini i oni će učiniti sve da dođu do pravih informacija. Dakle, dio korisnika koji traži samo osnovne podatke bit će zadovoljan jednostavnim online pretraživanjem, ali većina aktualnih i potencijalnih korisnika neće dobiti ono što trebaju. To pokazuju tekst i slike što slijede. (5)

"U uspješnoj bazi podataka udaljenost između podatka i informacije je minimalna, tj. stranica AC trokuta ABC, data na slici 2, reducirana je na minimum, i to: 1. skraćivanjem etapa, procesa i dužine vremena utrošenog na rast podataka u informaciju; 2. kreiranjem skoro totalne identičnosti između podataka i informacije za onoga tko donosi odluke; ... Ilustracija takve baze je:

Sl. 2. Kvaliteta baza podataka

Bombardiranje grubim podacima može samo otvoriti nova pitanja i udaljiti korisnika od rješenja problema, a istovremeno utjecati i na to da li će se on ponovno obratiti za pomoć online pretraživaču, da li će biti voljan uložiti više ili manje novaca u pretraživanje. Dokazano je (6) da:

- za dobivanje pravih informacija cijena nije presudna (dok se za podatke razmišlja o svakom dinaru):
- sposobnost korisnika da donosi odluke je u mnoštvu podataka mala, a raste s informacijama gdje se može napraviti odabir između alternativa, što uključuje i akciju;
- mogućnost korisnika da shvati dobivene rezultate raste s brojem pravih informacija koje su mu razumljive;
- preplaviti korisnika mnoštvom podataka - dokumenata smanjuje njegovu želju za daljom suradnjom, dok sažeti izvještaj u vidu informacije stvara želju za ponovnim zajedničkim radom.

Trajanje pretrage za podacima obično je daleko kraće od vremena koje je uloženo za pronalaženje informacije.

Naravno, online baze podataka nisu jedini izvori koji mogu dovesti do rezultata. Konzultacija stručnjaka izložbi, sastanaka i različitih drugih publikacija također je bitna u rješavanju problema koje korisnici postavljaju pred bibliotekara.

BILJEŠKE

1. Carlos A. Cuadra: History Offers Clues to the Future: User Control Returns. Online, 11(1), 1987, str.306.

2. Prema: Transborder Data Flows: Access to the International Online Database Market. Information Services and User, Special Issue, 2, 3-5, 1982, str.167.

3. Prema: J.Bar: Online Information Retrieval Industry Still on Target. 10th International Online Information Meeting, London, 2-4 Dec 1986. Prilikom daljeg navodenja: 10th Online Meeting.

4. ibid., str.397

5. ibid., str.398-399.

6. Prema: J.Bar: Online Information Retrieval Industry Still on Target. 10th Online Meeting.

S p o m e n i č k e b i b l i o t e k e u I s t r i

SPOMENIČKA BIBLIOTEKA U ZAVIČAJNOM MUZEJU U POREČU

U skladu s nastojanjem da se u našoj Republici popišu spomeničke biblioteke, razvojna/matična služba Naučne biblioteke u Puli je 1988. g. na svojem području matičnosti započela ovaj posao.

Značajna spomenička biblioteka u Istri nalazi se u Zavičajnom muzeju u Poreču. O stanju ove biblioteke prije 2. sv. rata sačuvani su nam značajni podaci u knjizi "Le biblioteche d'Italia fuori di Roma", Tomo primo, Parte seconda, Rim, 1937. U to vrijeme njen je naziv bio "Biblioteca civica" (Gradska knjižnica). Bila je vlasništvo općine, a imala je 6.596 svezaka. U ovoj knjizi dat je i prikaz njezina nastanka: "Nastala je 1810; 1821. godine priključena joj je ostavština grofa Giov. Stefana Carlia i obogaćena je poklonima kanonika dr. Petra Radojkovića (1850) i dr. Niccolò De Vergottinija (1859). ... Ima opći abecedni katalog po autorima." (str.59).

Najstariji od trojice darovatelja - Giovanni Stefano (ili Gianstefano) Carli (1726-1813) spominje se u 2. sv. djela Petra Stankovića "Biografia degli uomini distinti dell'Istria", tiskanog u Trstu 1829. g.: "rodio se u Kopru 8. srpnja 1726.; opisao je u prozi i poeziji mnoge događaje iz antičke povijesti i objavio je tragediju s naslovom "Erizia", posvećenu Voltaireu ... U oporuci... je obvezao nasljednika da osigura prostor za knjižnicu... Pored njegovih knjiga naložio je da se nabave i druge... koje se sve moraju baviti sadržajima koji će biti korisni i neophodni društvu - djela najslavnijih i najodličnijih grčkih, latinskih, talijanskih, francuskih, engleskih i njemačkih autora, isključujući sve filozofske, teološke i pjesničke knjige koje u svrhu zavodenja čitalaca razvijaju u njima strasti koje smjeraju ka bezvjerju i ateizmu, te koje imaju za posljednicu neuredno vladanje, protivno javnom i privatnom interesu... Neka u toj biblioteci bude jedan namještenik s dohotkom od 3 venetske lire dnevno, koji će čuvati svežnjeve književnih i glazbenih rukopisa..." (str.178).

Kako Zavičajni muzej u kojemu su ove donacije smještene nije imao mogućnosti provesti reviziju bibliotečnog fonda, ovaj posao preuzeli su bibliotekari pulske Naučne biblioteke. Pored osnovnog zadatka - da se točno utvrdi koje knjige danas postoje a koje su izgubljene - proveli smo reviziju radi usporedbe stanja knjižnog fonda sa stanjem koje je zabilježeno prema predmetnom abecednom katalogu iz 1927. godine i prema rezultatima revizije provedene nakon rata, te da bismo ustanovili fizičko stanje biblioteke i predložili mjere zaštite. Reviziju smo provodili metodom uspoređivanja stanja na policama ormara i odgovarajućih jedinica u abecednom katalogu. Knjige smo popisali po donatorima, što je u skladu s obvezom o integritetu legata. Utvrdili smo slijedeće stanje triju donacija:

a) Donacija Giovanni Stefano Carli - pronađena su ukupno 782 sveska. U abecednom katalogu iz 1927. godine popisano je 1338. svezaka. Većina knjiga vjerojatno je nestala za vrijeme rata, ali je 90 svezaka izgubljeno nakon posljednjeg utvrđivanja stanja biblioteke (pedesetih godina). Među najstarijim izgubljenim knjigama bilo je djelo Piccolominija iz 1542. g. te Aristotelovo djelo iz 16. stoljeća.

b) Donacija kanonika Petra Radojkovića - zatečeno je 1398 svezaka; u prvom katalogu popisano je 2423 svezaka, a od prethodne revizije nestalo je 140 svezaka - među ovima i djelo Pietra Bemba iz 1552. godine, Descartesovo djelo iz 1697. g. i Ovidijevo djelo iz 1540. g.

c) Donacija Nicolò Vergottini - zatečeno je 759 svezaka. U abecedni katalog bilo je upisano 937 sv., a od prethodne revizije nestalo je 259 svezaka - među ovima i 15 sv. prvog izdanja poznate enciklopedije francuskih enciklopedista, iz 18. st.

Provedenom revizijom ustanovili smo da tri navedene donacije sadrže ukupno 2938 svezaka knjiga i 1 sv. rukopisa. Od prethodne revizije - koja je provedena nakon rata - nije zatečeno 489 sv. knjiga - među kojima je 5 knjiga iz 16. st. i 10 knjiga iz 17. st.

Ovaj podatak o broju izgubljenih knjiga upozorava nas na potrebu hitnog evidentiranja fondova spomeničkih biblioteka,

što bi vodilo pooštrenim mjerama čuvanja tog kulturnog blaga i ujedno bi omogućilo postavljanje konkretnih zahtjeva za zaštitu i restauriranje najoštećenijih knjiga.

Unutar ovih donacija do danas su ostale sačuvane 23 knjige iz 16. st. Među ovima su knjige značajnih tiskara toga vremena: Alda Manuzija, G. Giolito de' Ferrarija, obitelji Giunta, Frobeniusa. Ističemo jednu aldinu iz 1519. (djelo Cice-rona), jedan elzevir iz 1656. g. te 2 sv. djela tiskanog 1657. g. u Amsterdamu - "Urbius totius Belgii ..." s brojnim crtežima u boji, na kojima su prikazani gradovi Belgije. Jedino djelo iz ovih triju donacija pisano hrvatskim jezikom predstavlja rukopis katekizma datiran 1828. godine. Prema struci većinu djela iz ovih donacija čine teološka djela, potom filozofska i povijesna - dakle djela humanističkog značaja od kojih mnoga ni danas nisu zastarjela.

Tea Grujić

Bruno Dobrić

Š k o l s k e k n j i ž n i c e

KNJIŽNICA OSNOVNE ŠKOLE "MOŠA PIJADE" U PULI

Od 1850. godine broj namještenika austrougarske mornarice naglo se povećavao, pa se ukazala potreba za osnivanjem škola za djecu tih radnika. Tako je 1864. god. na Trgu Dante Alighieri sagrađena današnja školska zgrada. Do 1947. godine nastava se održavala na njemačkom i talijanskom jeziku. Po završetku angloameričke vojne uprave 1. 9. 1947. osnovana je prva hrvatska osnovna škola sa četiri odjeljenja. Uz hrvatsku, radila je i prva talijanska osnovna škola.

Iz godine u godinu broj učenika je rastao. Školske godine 1954/55. škola dobiva naziv "3. narodna osmogodišnja škola 'Centar'".

Te se školske godine u povijesti škole prvi put spominje knjižnica koja ima 185 knjiga. Voditelj - nadzornik knjižnice Zdenka Rogić zabilježila je da "knjižnica oskudijeva najpo-

trebnijim pedagoškim i stručnim izdanjima". Do kraja 1955. godine knjižnica ima ukupno 720 knjiga.

Učenici su čitali knjige po sistemu razrednih knjižnica, tj. knjige su podijeljene po razredima prema nastavnom programu. Broj knjiga za lekturu nije bio dovoljan, pa su učenici koristili fond tadašnje Gradske biblioteke.

U toku 1957/58. u nižim razredima organizirane su razredne knjižnice koje su vrlo dobro djelovale.

Zanimljivo je da su učenici bili pretplaćeni na slijedeće novine i časopise: "Radost", "Male novine", "Djeca za djecu", "Pionir", "Istarski borac", "Polet", "Priroda", "Glas Istre". Osnovan je i prvi učenički list "Prvi koraci" pod rukovodstvom Zdenke Rogić, nastavnice hrvatskog jezika.

6. prosinca 1961. godine Komisija školske dokumentacije donijela je odluku da se započne s inventarizacijom. Tako je 12. lipnja 1962. godine upisana prva knjiga u inventarnu knjigu i time je knjižnica započela raditi na bibliotekarskim načelima. Te godine knjižnica je imala 961 knjigu u učeničkom fondu, 560 u nastavničkom. Danas učenički fond ima 5480 knjiga, a nastavnički 2215.

Cjelokupna bibliotečna grada - osim medijateke - smještena je na prvom katu školske zgrade, u prostoriji od 36 m². Knjige su obrađene po suvremenim bibliotekarskim načelima: učenički fond po uzrastu M,D,O i nastavnički fond po UDK. Na taj način knjige su smještene na policama. Knjižnica sakuplja i zavičajnu zbirku koja se čuva u posebnom ormaru. Vodi se abecedni, naslovni i stručni katalog po UDK. Započeto je s obradom neknjižne grada. Sva bibliotečna grada dostupna je svim korisnicima. Knjižnica je pretplaćena na 18 stručnih časopisa. Bibliotekar prati sadržaje i putem bibliografije obavještava nastavnike o novostima. Zbog nedostatka prostora, aktivnosti bibliotekara - sati priča, književni susreti, interdisciplinarni sati, sati lektire itd. - održavaju se u razredu. Do kraja školske godine knjižnica će biti proširena za jednu učionicu od 44 m², pa će se time konačno dobiti prostor za čitaonicu i za smještaj knjiga koje se sada nalaze sabijene na policama. Uredjenjem ovog prostora, bibliotečni fond će biti

dostupniji učenicima koji svoje slobodno vrijeme često provode u knjižnici istražujući po stručnoj literaturi.

Nažalost, zbog slabog materijalnog stanja mnoge se knjige ne uspijeva kupiti. Stoga bibliotekar često upućuje svoje korisnike na fondove drugih većih knjižnica u gradu.

Postojećom gradom, načinom provođenja odgojno-obrazovnih zadataka, uredjenjem knjižnog fonda i korištenjem svih suvremenih medija, ova knjižnica ima dobre preduvjete za preobrazbu u bibliotečno-informacijski centar.

Lina Pliško

V i j e s t i

U PULI I LABINU ODRŽANA SREDIŠNJA PROSLAVA "MJESEC KNJIGE SR HRVATSKE" 1989. GODINE

Općina Pula je zajedno sa općinom Labin 19. i 20. listopada bila domaćin središnje manifestacije "Mjesec knjige SR Hrvatske". Suorganizatori ove najveće priredbe autora, izdavača, bibliotekara i čitalaca u SR Hrvatskoj bili su Kulturno-prosvjetni sabor SR Hrvatske - ujedno i pokretač manifestacije za cijelu republiku, Radničko sveučilište Labin, Nacionalna i sveučilišna biblioteka u Zagrebu i Društvo bibliotekara Istre. Kao domaćin ovogodišnjeg skupa, Naučna biblioteka u Puli pokrenula je niz akcija i programa na području svoje matičnosti i u samom gradu.

Na sam dan otvaranja u Istarskom narodnom kazalištu izveden je recital dijelova iz "Istarskog razvoda" i poezije najpoznatijih istarskih književnika. Potom su otvorene izložbe "Izbor najvrednije građe Naučne biblioteke u Puli" i "Donacije članova Društva likovnih umjetnika Pule Naučnoj biblioteci" te niz drugih manifestacija. Održani su okrugli stol i rasprava na temu "Tipologija čitalačkih interesa", književna večer u Puli te Znanstveni skup "Stoljeće čitaoničkog pokreta u Istri" -

- u povodu 120. obljetnice osnutka "Čitaonice" u Puli i 100. obljetnice "Hrvatske čitaonice" u Sv. Petru u Šumi. Posebno ističemo da je u organizacijskom i stručnom smislu doprinos ovim manifestacijama dalo i Društvo bibliotekara Istre.

Boro Stipanović

KNJIGA DANAS

(Poruka pjesnika Zvana Črnje povodom "Mjeseca knjige Hrvatske '89.")

Od prvih tekstova urezanih u glinene pločice do onoga što je netko nazvao Guttenbergovom galaksijom knjiga je u svim epohama naše civilizacije, pogotovo u onim najmračnijim, simbolizirala svjetlo. U stotinama i tisućama milijuna napisanih djela, u tom nepreglednom i najdragocjenijem fundusu ljudske inventivnosti i iskustva, sadržani su ne samo zvjezdani trenuci čovjekova stvaralaštva već i sve zablude čovječanstva, ali unatoč tome (ili baš zato) knjiga je jedina neugasiva baklja na našoj planeti jer se u stvaralačkom činu koji se njome oblikuje, i u totalnom dijalektičkom sudaru bezbrojnih kontroverzija što ih ona uvjetuje i potiče, nalaze glavna i najdramatičnija ishodišta svih misaonih i duhovnih procesa, a i svih civilizacijskih pothvata, o kojima najneposrednije ovi- se sudbina ljudi i sudbina svijeta.

U današnjem vremenu kad nam mnogobrojni zli duhovi ponovo pokušavaju pomračiti povijesno pamćenje i kad na obzorima premorenih duhovnih sustava stare lojanice dogorijevaju izazivajući i nova pomračenja pameti, knjiga opet preuzima jednu od najvažnijih uloga u borbi za preobrazbu i očovječenje života, no ona će tu svoju veliku misiju izvršiti samo ako bude okružena slobodom misli, slobodom procjene, slobodom izbora i slobodom stvaranja. Stoga vratimo knjizi dignitet, vratimo joj povjerenje i poštovanje, vratimo joj svu civilizacijsku moć koja joj pripada, da bi nas u sveopćoj demokratskoj konfrontaciji kritičkih spoznaja, činjenica, teorija, misaonih i estetičkih sistema, pa i samih slutnji ili najne-

jasnijih nagovještaja istine, trajno oplemenjivala i trajno vraćala razumu.

Na početku ovogodišnjeg Mjeseca knjige u Hrvatskoj ova poruka o stvaralačkoj slobodi dolazi iz Pule, grada koji je danas glavno kulturno središte Istre, a u kojem stvaralački procesi povijesti traju još od helenističkih vremena. U ime tog imponantnog kontinuiteta različitih kultura koje su se ovdje izmjenjivale i nadovezivale treba, baš zato što je riječ o slobodnoj knjizi, superiorno odbaciti i sve sadašnje kvazislobodarske i kvazievropeističke spekulacije i izazove uperene protiv humaniteta i same opstojnosti i ukorijenjenosti hrvatske kulture u Istri. Sa stajališta knjige i književnosti ta kultura nije ni rubna ni periferna. U uvjetima stoljetnog demokratskog prožimanja s romansko-talijanskim bićem ona je ostvarila djela koja su od neospornog značenja i za ukupnost evropske civilizacije. Za kulturnu kartu Evrope i svijeta nije bez važnosti da je s "Rumancem trojskim", s "Hrvatskim lucidrom", s "Istarskim razvodom" i mnogim drugim velikim spomenicima našega jezika upravo Istra, koja je od svih naših zemalja bila i najbliža tadašnjim evropskim kulturnim središtima, postala glavnim osloncem i kolijevkom hrvatske glagoljaške književnosti.

Neka se to danas ne zaboravi i neka se zna da je prije više od pola milenija baš na tlu Istre, i zahvaljujući njezinim vlastitim intelektualnim potencijalima, pripremljen za tisak rukopis prve hrvatske i južnoslavenske štampane knjige. Tada je, dvajset i šestega dni, meseca junija, a leta gospodnjeg 1482, nošen vizijama velike optimističke budućnosti, žakan Juraj iz Roča zanosno uskliknuo: "Vita, vita štampa naša gori gre. Tako ja oću da naša gori gre!".

Sa stajališta ideje o univerzalnoj vrijednosti knjige neće biti u neskladu s vremenom u kojem živimo ako i na današnjim okupljanjima posvećenim najvažnijem orudu mašte, znanja i demokracije, pet stotina godina poslije glagoljaša Jurja, s jednakom vjerom u neminovnost napretka i duhovno bogatije sutra, ponovimo njegov optimistički usklik: Vita, vita, štampa naša gori gre!

Zvane Črnja

MJESEC KNJIGE '89 U OPĆINSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI U PULI

Obilježavajući Mjesec knjige Hrvatske u Puli, Općinska knjižnica i čitaonica je u svojim odjelima organizirala niz programa.

Mjesec knjige započeo je izložbom naslova knjiga Čakavskog sabora na panou u izlogu posudbenog dijela Centralne knjižnice, čime smo obilježili 20. godišnjicu njihovog rada.

Nastavljajući uspješnu suradnju s KPK "Mladost" iz Zagreba i gostom književnikom Mladenom Kušecom organizirali smo književne susrete 17, 18, 19. i 20. listopada u pulskim osnovnim školama. Nakon dužeg vremena bili smo u mogućnosti organizirati književne susrete i promociju knjige "Donatela" u područnim osnovnim školama - u Krnici, Barbanu, Malim Vareškima, Banjolama, Fažani, Vodnjanu, Ližnjanu i Marčani, te smo na taj način obilježili Mjesec knjige u udaljenim i rijetko posjećenim školama naše općine.

8. studenog organiziran je uspješan Susret u knjižnici s umjetnicima iz Poreča, članovima književne kolonije "Grozđ" - - novinarom i čakavskim pjesnikom Dragom Orličem, mladim čakavskim pjesnikom Tomislavom Milohanićem i poznatim slikarom istarskih motiva Matijom Pokrivkom. Uoči ovog susreta postavljena je izložba slika ovog poznatog umjetnika naive. Organizirajući Susrete u knjižnici 15. studenog gost nam je bio mladi pulski povjesničar Nevio Šetić. Tom prilikom predstavljena je njegova knjiga "Napoleon u Istri" o kojoj je govorio dr. prof. Stijepo Obad iz Zadra. Ovaj veoma uspješan susret organizirali smo uz pomoć Katedre Čakavskog sabora Pula.

Aktivnosti u Dječjoj knjižnici u povodu Mjeseca knjige: Mjesec knjige 1989. g. započeo je u Dječjoj knjižnici 17. listopada svečanim otvaranjem izložbe "Slikovnice djece svijeta". Zahvaljujući suradnji s IRO Motovun Dječja knjižnica je za ovu priliku napravila izbor od 77 slikovnica iz raznih zemalja. Izložbu je otvorila prof. Vera Kos-Paliska. 18. listopada Dječja knjižnica je u dvorani Pionirskog doma "S. Grubiša" organizirala kulturno-umjetnički program uz otvorenje igraonice. Program je vodio dječji pjesnik Mladen Kušec. 3. studenog u Dječjoj knjižnici pjesnik i glumac Enes Kišević govorio je djeci svoje stihove.

Nela Načinović

DOSTOJEVSKI - NEPOČUDAN!

Uz 40. obljetnicu Društva bibliotekara Rijeke

Dva su temeljna oblika cenzure nad knjigama u knjižnicama. Cenzuru vrlo često obavljaju sami bibliotekari kad, kao zaposleni u knjižnicama, ne nabavljaju knjige koje nisu u skladu s njihovim filozofskim, političkim, vjerskim, nacionalnim ili drugim uvjerenjima. Ponekad se opiru narudžbi neke knjige već i zbog toga što ocjenjuju da knjiga ne odgovara općekulturnoj funkciji knjižnice pa u svoje zbirke ne unose publikacije koje ocjenjuju šundom, pornografijom ...

Dakako, najpogubnijom od sviju je ona cenzura što je provode režimi u ime ideologije i nakon velikih preokreta. Rasprostranjena je zabluda da su uklanjanja "štetnih knjiga" bila najradikalnija u Hitlerovoj Njemačkoj i Mussolinijevoj Italiji.

Apsolutno najstroža akcija uklanjanja "nepočudnih publikacija" obavljena je, međutim, u SSSR-u nakon oktobarske revolucije. Tada je taj posao u svojim rukama imala Nadežda K. Krupskaja, žena V. I. Lenjina. Spiskovi zabranjenih knjiga praktično su obuhvaćali sve što je podsjećalo na idealizam - od Platona do Tolstoja i Dostojevskog. Cenzura što ju je Krupskaja provodila bila je toliko rigorozna da je već 1923. g. iz knjižnica u SSSR-u bilo izbačeno čak 60 posto fondova. U prvoj zemlji socijalizma vodio se strogi nadzor nad time tko što čita, sastavljeni su spiskovi literature što je koriste pojedinci i skupine.

Kontrola korisnika obavljala se, naravno, i u drugim sredinama. Bibliotekari, predodređeni da budu karika u sustavu represije i gušenja ljudskih prava, najčešće se opiru takvu prljavu poslu. Primjerice, kada je poslije rata CIA u SAD tražila od knjižničara da joj dostavljaju spiskove onih koji koriste "subverzivnu literaturu", bibliotekari su se, dosljedni etici svoje profesije, tome energično suprostavili. Kao svoj odgovor na takve zahtjeve i štit od pritisaka policije, osnovali su "Društvo za zaštitu intelektualnih sloboda".

Zanimljivo je da je i naš Zakon o bibliotekama iz 1973. g. donio odredbu o potrebi izdvajanja nepoćudnih knjiga iz knjižnica.

O svemu tome pod naslovom "Bibliotekari i cenzura" govorio je 4. travnja 1990. g. u Guvernerovoj palači u Rijeci naš istaknuti stručnjak za povijest knjige, dr. Aleksandar Stipčević. Njegovo predavanje, koje je izazvalo nepodijeljenu pozornost nazočnih bibliotekara, održano je u okviru svečanosti obilježavanja 40. obljetnice Društva bibliotekara Rijeke.

Branimir Crljenko

ODRŽAN SASTANAK DIREKTORA NAUČNIH I SVEUČILIŠNIH BIBLIOTEKA U SRH

Krajem veljače u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu održan je sastanak direktora naučnih i sveučilišnih biblioteka SR Hrvatske. Glavne teme rasprave bile su status i financiranje biblioteka sa sveučilišnom funkcijom, problemi kompjutorizacije i suradnja s Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom u Zagrebu.

U razgovoru je naglašena potreba osnivanja Aktiva direktora naučnih i sveučilišnih biblioteka kao koordinirajućeg tijela zajedničkog razvoja. Naglasak sviju govornika prvenstveno je bio usmjeren na točno određivanje funkcija sveučilišnih i naučnih knjižnica u nacrtima i prijedlozima pravnih propisa na javnoj raspravi - Zakona o Sveučilištu i Zakona o usmjerenom obrazovanju - te potpunoj izmjeni Zakona o bibliotečnoj djelatnosti u SR Hrvatskoj, koji danas nije aktualan zbog svoje zastarjelosti. Posebno se nastojalo na održavanju konzultativnog sastanka rektora sva četiri sveučilišta u SR Hrvatskoj s direktorima sveučilišnih biblioteka, radi definiranja statusnih odrednica i financiranja sveučilišnih biblioteka iz financijskih izvora usmjerenog obrazovanja.

U pogledu kompjutorizacije sveučilišnih i naučnih biblioteka SR Hrvatske utvrđeno je - na prijedlog dr Mihelja, novog direktora NSB u Zagrebu - da SNTIJ ne nudi cjelovit

software primjeren bibliotekarstvu, pa revizija sistema predstavlja najbolju varijantu rada i razvoja, te je ona preporučena kao rješenje koje naučne i sveučilišne biblioteke mogu primijeniti u ovoj fazi razvoja. Od neđavno u SR Hrvatskoj u okviru SNTIJ-a i uzajamne katalogizacije prve korake čine splitska i riječka naučna i sveučilišna biblioteka te NSB u Zagrebu. Za software ORACLE, kao verziju koju će njegovati NSB u Zagrebu, sredstva će osigurati RSIZ za znanost SR Hrvatske kupnjom određenog broja PC kompjutera na kojima je ova aplikacija moguća. Jedan PC pripast će i Naučnoj biblioteci u Puli.

Boro Stipanović

K r a t k e v i j e s t i

--- 7-9. veljače 1990. održan je u Naučnoj biblioteci u Puli seminar za pretraživanje stranih poslovnih, medicinskih i tehničkih baza u organizaciji Instituta ekonomskih nauka iz Beograda i Naučne biblioteke. Seminar je vodio ovlašteni instruktor DIALOG-a za Jugoslaviju i zemlje Istočnog bloka. mr. Milan Živković, a seminaru su prisustvovali, osim bibliotekara-informatora iz Naučne biblioteke i radnici INDOK centra Uljanika, liječnici Medicinskog centra te zainteresirani iz Arenaturista. Seminar je vrlo uspješno organiziran na obostrano zadovoljstvo, a u planu je da Naučna biblioteka u Puli postane i ostane mjesto obrazovanja krajnjih korisnika koji u svom poslu vane za svježim i pravim informacijama.

--- 14-15. veljače 1990. održano je Savjetovanje Naučnih biblioteka SR Hrvatske o uvođenju računara u bibliotečno poslovanje. Savjetovanju su prisustvovali i svoj program izlagali i predstavnici Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu, Knjižnice Medveščak, s veoma uspješnim i vrlo korištenim programom, predstavnice iz Ljubljane te predstavnik Generalnog izvođača za SNTIJ - Računalniškog Centra Univerze v Mariboru - Aleksandar Selčan, čije je izlaganje izuzetno dobro prihvaćeno, te predstavnici ostalih biblioteka. Savjetovanje je bilo veoma

informativno i korisno, a vjerujemo da je pobudilo dalekosežnija razmišljanja o promotivnijoj djelatnosti svih knjižnica.

--- Naučna biblioteka u Puli ima 4700 zapisa u uzajamnom katalogu (YUBIB baza) čiji su kreatori ili redaktori vrijedni bibliotekari ove ustanove.

--- Kratka, ali veoma važna vijest: Naučna biblioteka je svoj predmetni katalog u klasičnom obliku stavila u stanje mirovanja, a sve nove bibliografske jedinice i njihove predmetne odrednice unose se i dostupne su u "elektronskom katalogu" za korištenje kojeg će se ubrzo početi održavati tečajevi s korisnicima ove biblioteke.

--- 17. i 18. travnja održan je na Brijunima, a u organizaciji Radničkog sveučilišta "Jurica Kalc" iz Pule, Informatičkog obrazovnog centra, seminar "JUPAK - svojstva, načini i mogućnosti korištenja"; (JUPAK - Jugoslavenska mreža za paketni prijenos podataka - tehnička infrastruktura koju osigurava PTT, kako bi različite vrste računara na različitim lokacijama mogle međusobno komunicirati i razmjenjivati podatke). Na seminaru su sudjelovali i stručnjaci PTT-a, mr. Antun Brumnić sa Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu, te Sonja Bulešić, dipl. inž. s predstavljanjem pretraživanja stranih i domaćih baza podataka kao jednim vidom korištenja JUPAK-a, koji se svakodnevno odvija u Naučnoj biblioteci.

--- I na kraju: Osvrt korištenja stranih baza podataka na informacijskom servisu DIALOG: liječnici opće prakse i specijalisti (posebno ističemo istraživanje o utjecaju emisije SO₂ iz termoelektrane Plomin na trudnoću, koje obavlja dr. Mohorović iz Doma zdravlja Labin), zatim radnici u nabavi, konstruktori i elektroničari Uljanika, Astronomsko društvo Višnjan i drugi.

O b a v i j e s t: U rujnu ove godine, Naučna biblioteka u Puli u suradnji s Institutom ekonomskih nauka iz Beograda organizirat će po drugi put ove godine seminar za pretraživanje baza podataka na informacijskom servisu DIALOG (Palo Alto, California). Seminar je za predviđen za privrednike i ostale krajnje korisnike. Uračunati su literatura, ovlašteni instruktor i svjedožba info-servisa DIALOG, a cijena je 90 GBP dnevno po osobi.

Sonja Bulešić, dipl. inž.

--- Sredstvima općinskog SIZ-a u oblasti kulture, rovinjska Gradska knjižnica "MATIJA VLAČIĆ ILIRIK" kupila je računar i štampač - pomagala nužna za brže uključivanje u BIS i suvremeni rad u struci. U toku lipnja stručnjaci iz zagrebačke knjižnice "Medveščak" ugradit će standardne programe za obradu grade i pregled posudbe knjiga.

B. B.

--- Obilježavajući Međunarodni dan žena Općinska knjižnica i čitaonica je 6. ožujka u prostorijama Centralnog odjela organizirala izložbu proizvođača kemijsko-tekstilne industrije "Pazinka" iz Pazina i prigodnu izložbu knjiga o modi, pletenju i šivanju. Ovu zanimljivu izložbu knjiga, tapeta, posteljnog platna, sintetične i dojmljive prede maštovito je postavio akademski slikar Marijan Obrovac, dizajner "Pazinke".

N. N.

AMANDMAN PREDSJEDNIŠTVA DBI-a NA "ETIČKI KODEKS BIBLIOTEKARA"
(vidi prilog) koji je razmatran na 6. sjednici DBI-a, 13. VI. 1990:

Bibliotečni radnik, nezavisno od vlastitih životnih opredjeljenja, omogućuje i potiče slobodno strujanje ideja, misli i pogleda. Čini to u uvjerenju da je pisana riječ ne samo opće čovjekovo dobro i jedna od najvećih civilizacijskih tekovina, nego i snažna poluga za unapređenje humanizma, pravednosti, mira, napretka i općeg blagostanja.

P r i l o g

ETIČKI KODEKS

Hrvatskog bibliotekarskog društva

(Prijedlog teksta)

U duhu načela profesionalne etike, a u skladu s Ustavom SRH, odredbama Zakona o bibliotečnoj djelatnosti i bibliotekama SRH, bibliotečni radnici udruženi, kao osnovni članovi u Hrvatsko bibliotekarsko društvo, utvrđuju svoj ETIČKI KODEKS, koji propisuje Statut Društva.

Opća načela

Bibliotečni radnici koji profesionalno obavljaju sve vrste poslova u bibliotečnoj djelatnosti, neovisno o tipu biblioteke u kojoj djeluju, u svom se radu rukovode općim principima profesionalne etike. Ovi se principi ogledaju kroz odnos prema bibliotečnoj građi, informativnim pomagalicama i ostalim objektima koje održavaju i kojima raspolažu, te kroz odnos prema korisnicima i kolegama kao subjektima za koje rade i s kojima suraduju.

U okviru ovih općih načela naročito se zalažu za:

- zaštitu svih vrsta bibliotečne građe, prostorija i opreme, zavisno o stupnju svoga udjela u radnom procesu biblioteke,
- za ažurno sređivanje i obradu bibliotečne građe, te stvaranje i održavanje informativnih pomagala o toj građi,
- za davanje svih vrsta potpunih, točnih i brzih informacija o građi koju posjeduju, svim korisnicima koji to zatraže, imajući na umu ljudska prava svih građana u pravnoj državi,
- za svestranu suradnju sa svim bibliotečnim radnicima u svojoj biblioteci, na području SRH, na području SFRJ i u cijelom svijetu, s ciljem unapređenja bibliotečne djelatnosti i usluživanju i informiranju svojih korisnika.

Prava i dužnosti

Navedena opća načela bibliotečni radnici ostvaruju kroz sljedeća prava i dužnosti:

- 1) Osnovno je pravo i dužnost svakoga bibliotečnog radnika da omogućuje najvišu razinu usluga, kroz odgovarajuću i svrsishodnu organizaciju i zaštitu svojih zbirki, njihovu stručnu obradu, te odgovarajuću cirkulaciju,

2) Bibliotečni se radnici moraju pridržavati svih principa određenoga radnog procesa, s ciljem općeg unapređivanja svoje djelatnosti.

3) Moraju se odupirati svim oblicima cenzure, kako u nabavi, tako i u korištenju građe, uz primjenu principa primjerenosti.

4) U radu moraju jasno razlikovati svoje osobne nazore od profesionalno-institucionalnih, štiteći nepovredivost poslovne i državne tajne.

5) Pravo je i dužnost bibliotečnog radnika da štiti privatnost svakog korisnika, pri postavljanju zahtjeva i nakon obavljene usluge, bilo da se radi o informaciji ili o korištenju građe.

6) Na svaki upit bibliotečni radnik mora dati vješt, nepristran i uljudan odgovor, a naročito treba izbjegavati situacije, u kojima zbog osobnih interesa, nastoji postići financijsku i materijalnu dobit, a na štetu korisnika, kolega ili institucije. Bibliofilija bibliotečnog radnika treba služiti interesu biblioteke u kojoj se nalazi, a ne osobnom.

7) Bez obzira koje poslove i zadatke obavlja, bibliotečni radnik ima pravo i dužnost da štiti od otuđenja i devastacije svaki primjerak bibliotečne građe, a naročito bibliotečne rijetkosti i ostalo što je nacionalna ili svjetska kulturna baština.

8) Pravo je i dužnost bibliotečnog radnika da permanentno podiže razinu svoga općeg i stručnog znanja.

9) U odnosima suradnje s neposrednim kolegama, kao i ostalim bibliotečnim radnicima treba davati iscrpne, točne i provjerene informacije, radi sveukupnog unapređenja bibliotečne djelatnosti.

10) Bibliotečni radnici, kao i njihove institucije, biblioteke, trebaju čuvati ugled, dostojanstvo i integritet svoje struke, u svakoj prilici. Kao radnici u istoj djelatnosti ostvaruju zavidnu ravan međusobne suradnje, kolegijalnih i drugarskih odnosa.

Završne odredbe

Svaki bibliotečni radnik koji radi i djeluje u duhu ovoga Kodeksa može očekivati punu podršku u svojoj biblioteci, u svome osnovnom društvu bibliotečnih radnika, kao i u HBD-u.

Statut HBD, kao i Statuti društva bibliotečnih radnika, uključenih u ovu asocijaciju, određuju sankcije za povredu Kodeksa. Općim aktima biblioteka utvrđuje se odgovornost za povredu Kodeksa i za one bibliotečne radnike koji nisu učlanjeni u HBD. Za zaštitu Kodeksa i njegovu primjenu nadležno je Vijeće časti HBD.

POCINYE
SIVOT SZVETIH

Misecza Iannara.

Slofen Po. O. F. FRANCISCV GLAVINICHV
Apostolskom Hipolidašcu, &c.

Od Imena Isusova, i Obratnaya
nyegona, Na Iannara.

Veliki, vecni, iu Troy-
stuu yedini bogh, koga
Veličanstvo yest neiz-
merno. Vecnost neo-
buymena, a Troystuo
nerazdilyeno. Ikako pille Apollol
iskoga, pokomu, iu komu sut suaka
nyemtu dakle slava, i yike. Amen.
Iskoga: Eto Otacz nebeski, ki yest
čelnik; i zdenacz, svetoga Troystua
pokomu: Eto Szin, i vecnosti isnye-

ga, pò načinbl pameti, i istomu Bo-
xanstuu, izhodechi. V komu: Eto Duh
sueti, iz obyuu i vecnosti, pò naredbi
volye, i istom suchanstuu prohodechi:
yednu zato Bogu i Troystuu, a Troy-
stuo i yedinstuu (kautno gotovino)
yest nahodechile.

Ki pò stuorenyu suita, leto 5199.
milosardya radi, i grihu lesechega ho-
techi pomilouati člouika, sina suoye-
ga (akoli rauno i drugako včinit mo-
gasse: oui način spodobnijnuše zato
vyasse) i napunyenyu yrimena, rač
poslati: ki sillom Duha štetoga, i pò
naučchenyu Angela, i yednu, pò ime-
nu, Maryu vpultisse diučzu: od kene
sobstua, i ličionu; nego harau, i li-
čnatu, suarsenoga pryč člouika izko-
přez taknutya muskoga, zatuore di-
uoyke neofiliusli porodise. Čudo
bl velike, da i yedan isti čas, mat, i
diučyka natčese vyčim, vřitčim
vgillisse, i koga nebela pľati hemoglyu
prifoli.

FRANJO GLAVINIĆ (KANFANAR 1586 - TRSAT 1650)

Početak djela "Czvit szvetih to yeszt Sivot szvetih" izdanog u Veneciji 1657. g. Ova knjiga bila je izložena na izložbi "Najvrednija grada Naučne biblioteke u Puli" u sklopu "Mjeseca knjige Hrvatske '89."